

INNOVET - PROFESSIONALISERING EN INNOVATIE IN HET ARBEIDSMARKTGERICHT ONDERWIJS DRAAGVLAKBEVRAGING

VLOR Commissie Onderwijs-Arbeidsmarkt

26 september 2018

Ella Desmedt (IDEA Consult)

AGENDA

- ▶ Situering van de draagvlakbevraging
- ▶ Kernvragen
- ▶ Toelichting gehanteerde aanpak
 - ▷ Methode
 - ▷ Respons
- ▶ Belangrijkste conclusies
- ▶ Aanbevelingen
- ▶ Q&A

SITUERING VAN DE DRAAGVLAKBEVRAGING

Uitdaging

- ▷ Samenleving verandert sneller dan ooit: technologische innovaties, manier van werken verandert,...
- ▷ Nood aan profielen die mee zijn met de laatste innovaties
- ▷ Paradox m.b.t. arbeidsmarktgerichte opleidingen in TSO en BSO
 - Groeiende vraag door krapte op de arbeidsmarkt
 - Dalende inschrijvingen in TSO en BSO

Innovaties op de arbeidsmarkt tot op de klasvloer brengen

- ▷ Kans om opleidingen in TSO en BSO aantrekkelijker te maken → 'state of the art'

Leerkrachten als brugfiguur

- ▷ Uitdaging: omgaan met snel groeiende kennisbasis in onderwijs en daarbuiten
- ▷ Professionele ontwikkeling van leerkrachten is cruciaal om bij te blijven

Nood aan goede samenwerking onderwijs-arbeidsmarkt

- ▷ Draagvlak voor duurzame samenwerkingstrajecten? Realistisch concept?
- ▷ Verkenning van potentieel en bereidheid tot samenwerking bij diverse stakeholders

	Gesprek (interview/focus- groep)	Online open vragen (+ reminders)	Online gesloten vragen (+ reminders)
Leerkrachten	4	x	
TA(C)	2	x	
Directeurs	2	x	
PBD	5		
Lerarenopleidingen		x	
RTC	1		
VDAB	1		
Syntra	1		
Sectororganisaties	2	x	
Bedrijven STEM-charter			x
Speerpuntclusters en Flanders Bio		x	
Innovatieve bedrijfsnetwerken		x	

Kernvragen

▶ Uitdagingen

- ▷ Om welke innovatieve ontwikkelingen op de arbeidsmarkt gaat het volgens u? Welke zijn het meest prangend? Welke uitdagingen stellen ze concreet aan het TSO/BSO? Is dit verschillend ngl. de studiedomeinen?

▶ Opleidingsnoden van leerkrachten

- ▷ Welke opleidingsnoden/noden m.b.t. professionalisering van leerkrachten stelt u in deze context vast? Is er verschil tussen leraren technische/praktische vakken, leraren algemene vakken? Is er verschil tussen studiedomeinen? Eerder generieke pedagogisch-didactische competenties of eerder vaktechnische competenties?

▶ Kenmerken van goede professionaliseringsactiviteiten

- ▷ Wat zijn volgens u de kenmerken van goede professionaliseringsactiviteiten voor leerkrachten om deze noden in te vullen? Denk o.a. aan inhoud, organisatie/structuur, met individuele leraren of lerarenteams, duur (hoe lang?) en timing (wanneer?), locatie, trainer,... Welke randvoorwaarden dienen verder nog vervuld te zijn?

Kernvragen

► 'Onderwijs-arbeidsmarkt innovatielabs'

- *Scholen en bedrijven/sectoren/andere partners, ondersteund door pedagogische begeleidingsdiensten (PBD'S), werken in een gezamenlijk voorbereidingstraject innovatief didactisch materiaal uit en testen dit in de praktijk uit (het gaat zowel om kant-en-klare, meeneembare pakketten als het leren hanteren van technische uitrusting, machines en besturingssystemen, maar ook het meenemen van uitgeteste, innovatieve methodes van lesgeven, peer-group uitwisselingen van ervaringen etc)*
 - *Dit materiaal wordt op een groot evenement (een 'onderwijs-arbeidsmarkt innovatielab') ook voorgesteld aan scholen die niet betrokken waren bij dit voortraject*
 - *Andere scholen die dit materiaal willen gebruiken kunnen instappen in een opvolgingstraject*
- ▷ Denkt u aan specifieke succesfactoren of valkuilen m.b.t. dit model? Op welke manier kan worden gegarandeerd dat de resultaten ook echt worden gebruikt in scholen? Wat is daarvoor nodig (evt. voor- of natraject)? Hebt u ideeën voor andere innovatieve vormen van samenwerken?

RESPONS

	Gesprek	Online bevraging open vragen	Online bevraging gesloten vragen	Totaal
Leerkrachten	5	57		62
TA/C	26	15		41
Directeurs	21	24		45
Pedagogisch begeleiders	14			14
Lerarenopleidingen	1	5		6
Regionale technologische centra	5			5
VDAB	4			4
Syntra	2			2
Sectororganisaties	13	9		22
Bedrijven STEM-charter			28	28
Speerpuntclusters en Flanders Bio	1			1
Innovatieve bedrijfsnetwerken		4		4
Andere	3 (CLB, Rita Dunon, T2 Campus,...)			3
Totaal	95	114	28	237 ★

Overzicht v/d sectoren die werden bevroagd

Sector	Organisatie
Bouwsector	Constructiv, Vlaamse Confederatie Bouw
Chemie	Essenscia, Co-valent, Flanders.bio
Non-profit	Vivo Social Profit
Technologische sector	Agoria, PlastIQ, inom
Voeding	Alimento
Automobielandustrie	Educam
Kappers	Coiffure.org
Bedienden	Cevora

Belangrijkste conclusies

UITDAGINGEN

▶ Grootste uitdagingen

- ▷ Digitalisering, industrie 4.0, etc.
- ▷ Nieuwe manieren van werken
 - Flexibel, in teams, met robots, interdisciplinair, etc.
 - Meer nood aan generieke skills en soft skills bovenop vaktechnische competenties
 - Grenzen tussen sectoren vervagen
- ▷ Maatschappelijke evoluties
 - Die zich in leerlingenpopulaties uiten (vb. meer leerlingen met extra zorgnoden)
 - Die zich in de leerkrachtenpopulatie uiten (vb. moeilijk om technische en praktijkleerkrachten te vinden)

▶ Snelheid van innovatieve ontwikkelingen zet arbeidsmarktgerichte opleidingen in BSO en TSO onder druk

OPLEIDINGSNODEN VAN LEERKRACHTEN

Pedagogisch-didactische ondersteuning

Aangehaalde voorbeelden:

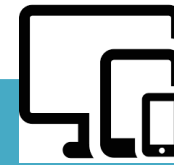
- ▶ Nieuwe evaluatiemethodes
- ▶ Coachende vaardigheden
- ▶ Inzicht in manier van denken en werken van de jeugd van vandaag
- ▶ Projectmatig werken

Vaktechnische opleiding

Aangehaalde voorbeelden:

- ▶ High precision montage technieken
- ▶ Toegepast gebruik van smart devices
- ▶ Gebruik van CNC-machines
- ▶ Industrial Internet of Things (IIoT)
- ▶ 3D manufacturing
- ▶ CAD tekenen

ICT-gerelateerde opleiding en ondersteuning

Aangehaalde voorbeelden:

- ▶ Inzicht in de mogelijkheden van ICT
- ▶ Kunnen gebruiken van ICT in de les
- ▶ Kunnen gebruiken van ICT voor de eigen schooladministratie

KENMERKEN VAN GOEDE INITIATIEVEN

- ▶ Uit de bevraging kwam naar voor dat goede professionaliseringsactiviteiten bij voorkeur:
 1. technische aan pedagogisch-didactische inhoud koppelen
 2. leerkrachten actief ervaringen laten opdoen in bedrijven
 3. aansluiten bij het leerplan (met ruimte voor innovatie)
 4. concrete tools en didactisch materiaal bieden, met ruimte voor eigen invulling
 5. regionaal worden georganiseerd
 6. betaalbaar zijn met het beschikbare nascholingsbudget (70 à 100€ per lkr/schooljaar)
 7. gericht zijn op leerkrachtenteams, in de context van vakgroepwerking
 8. begeleid worden door trainers die over technische kennis en pedagogisch-didactische kwaliteiten beschikken
 9. leerkrachten school- en netoverstijgend samenbrengen in netwerken met bedrijven, sectoren en andere partners, rond een gedeelde thematiek
 10. geen 'one shot' initiatieven zijn, maar trajecten (van ontwikkeling tot opvolging en bijsturing)

DRAAGVLAK VOOR VOORSTEL 'INNOVATIELABS'

Positieve elementen

- ▶ Langetermijnvisie: voor- en natraject
- ▶ Ontwikkelen en delen van didactisch materiaal
- ▶ Ontwikkeling door scholen en bedrijven samen, met eigenaarschap van leerkrachten

Negatieve elementen

- ▶ Een grootschalig evenement op een centrale locatie
- ▶ Sectoroverstijgend
- ▶ Creatie van een nieuwe, bijkomende structuur

LESSEN UIT BESTAANDE INITIATIEVEN

o.a.

Bedrijfsstage voor
leerkrachten

Succesfactoren

- ▶ Actief ervaringen opdoen in bedrijven
- ▶ Link met leerplan(nen)
- ▶ Rechtstreeks toe te passen in de klas, met de leerlingen
- ▶ Sectorspecifiek
- ▶ Op neutraal terrein, m.a.w. niet in een school die als concurrent kan worden beschouwd
- ▶ Lokale/regionale samenwerking
- ▶ Netoverstijgende samenwerking tussen scholen, leerkrachten en bedrijven
- ▶ Erkenning/beloning voor deelname
- ▶ Duidelijke afbakening van rol/engagement

Valkuilen

- ▶ Moeilijke uitwisseling van materiaal tussen scholen
- ▶ Focus op 3de graad voor werkplekleren
- ▶ Enkel stagementor/TA heeft contact met bedrijven
- ▶ Leerkracht slechts als 'bezoeker' in het bedrijf, niet als volwaardige partner
- ▶ Afhankelijk van geëngageerde personen
- ▶ Sectoraal aanbod sluit niet aan bij noden in onderwijs
- ▶ Merkgebondenheid van innovatief materiaal
- ▶ Verre verplaatsing
- ▶ Introduceren van nieuwe overlegfora

BEREIDHEID TOT ENGAGEMENT

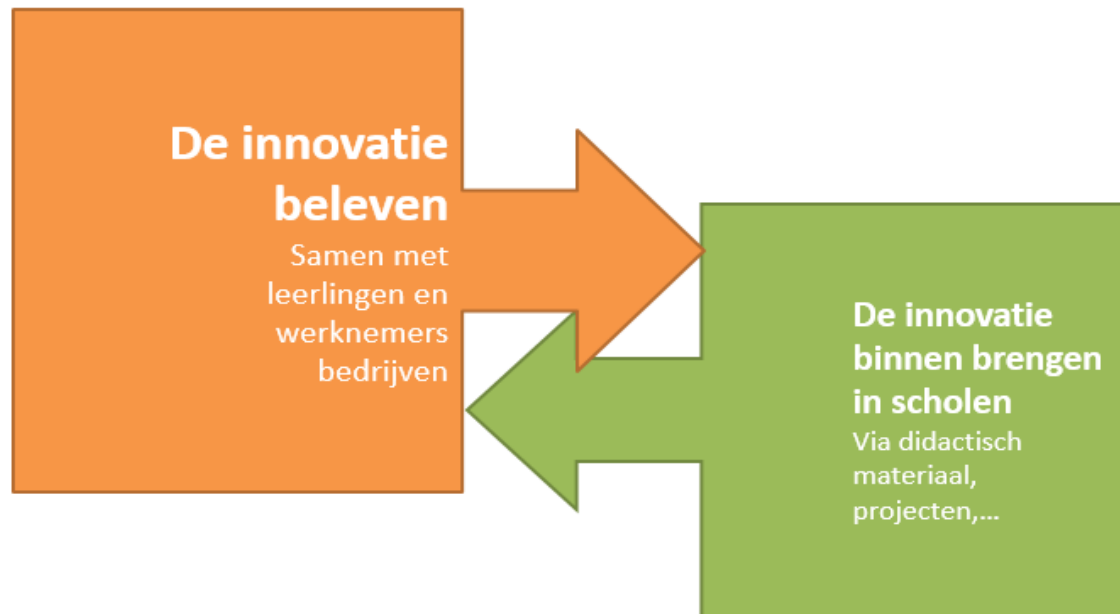
- ▶ Heel wat actoren tonen zich bereid
 - ▷ Leerkrachten, directeurs, TA(C), sectoren, PBD's, RTC's, VDAB
- ▶ Cruciale randvoorwaarde bij onderwijsactoren: tijd
 - ▷ Vaak bovenop de lesopdracht van leerkrachten
 - ▷ Vervanging van afwezige leerkrachten zet grote druk op de schoolorganisatie
 - ▷ Agenda van PBD's is de komende jaren sterk gevuld
- ▶ Engagement van actoren vertrekt vanuit kernexpertise
 - ▷ Sectoren: mobiliseren van bedrijfspartners + aanreiken van expertise en materiaal
 - ▷ RTC's: zijn al actief rond professionalisering en brugfunctie wordt nu al gewaardeerd
 - ▷ VDAB: optimalisering van 10-dagenregeling + engagement voor toekomstig project

AANBEVELINGEN

WHAT'S
NEXT?

INZETTEN OP TWEE COMPLEMENTAIRE PIJLERS

► Complementair:

- Ontwikkeld materiaal helpt leerkrachten om beleefde ervaringen over te brengen naar collega's en leerlingen
- Door materiaal te ontwikkelen krijgen leerkrachten toegang tot het netwerk om innovatie te beleven + de motivatie om dit effectief te doen. Ook kans voor leerkrachten uit 1ste en 2de graad om innovaties te leren kennen.

Voor beide pijlers bestaan er in principe al instrumenten: geen draagvlak voor nieuw grootschalig initiatief vanwege de overheid

SCENARIO BINNEN HUIDIG KADER (KORTE TERMIJN)

Participatief traject vanuit driedledige doelstelling

1

Informeren

Mobiliseren

Valoriseren

► Kick-off via regionale netwerkmomenten

- ▷ Inspelen op wederzijdse vraag naar informatie
- ▷ Vermijden dat activiteiten zich beperken tot eigen ecosysteem (1+1=3 i.p.v. 1+1=1)
- ▷ Minstens 1 startmoment in elke provincie, vb. georganiseerd door de RTC's
- ▷ Mogelijk programma:
 - Inleiding waarin nood tot samenwerking benadrukt wordt, vb. op basis van deze studie
 - Informeren over behoeften en innovaties op de arbeidsmarkt
 - Thematische parallelsessies door sectoren/speerpuntclusters, innovatieve bedrijfsnetwerken, SOC's, VDAB
 - Informatie over professionaliseringsnoden en wenselijk aanbod naar leerkrachten toe
 - PBD's kunnen nood aan link met leerplan toelichten en via cijfers nood aan materiaal en expertise illustreren
 - Voorstellen van RTC's als aanspreekpunt voor geïnteresseerden
 - Mits mandaat om breder te werken

SCENARIO BINNEN HUIDIG KADER (KORTE TERMIJN)

2

Informeren

Mobiliseren

Valoriseren

▶ Initiatieven om samen materiaal te ontwikkelen

- ▷ Matching van geïnteresseerden na infomoment
- ▷ Scholen en bedrijven die minstens in zelfde provincie actief zijn
- ▷ Ondersteuning door PBD's (pedagogisch-didactisch) en RTC's (organisatorisch, financieringsmogelijkheden zoeken,...)
- ▷ Wederzijds engagement kan bekrachtigd worden via sector- en/of onderwijsconvenant

▶ Flankerende maatregelen om leerkrachten en directie te ondersteunen

- ▷ Mogelijkheden voor vervanging tonen, vb. door Syntra of sector
- ▷ Pilotproject lerarenplatform verkennen als instrument voor vervanging in deze context
- ▷ 'Scholen slim organiseren' + voldoende schaal voor middenkader vb. via domeinscholen
- ▷ TA(C)'s versterken tot volwaardig middenkader met pedagogische rol
- ▷ VDAB-aanbod versterken: 10-dagenregeling, infra en info

SCENARIO BINNEN HUIDIG KADER (KORTE TERMIJN)

3

Informereren

Mobiliseren

Valoriseren

► Aanbod transparant maken

- ▷ Zichtbaar maken en opschalen van bestaande initiatieven
- ▷ Hoe?
 - Voortrekkers waarderen, samenbrengen en inschakelen als ambassadeurs
 - Vb. certificatie
 - Via een gecentraliseerd digitaal platform als dynamische inventaris
 - Vb. Katapult in NL

**KATA
PULT**

AANJAGERS
VAN DE KENNIS
VOOR MORGEN

TERUG NAAR
HOMEPAGE

MAAR: GROTERE AMBITIE NODIG VOOR GROTER BEREIK

▶ Op middellange termijn

- ▷ RTC-werking verder uitbouwen
- ▷ Vertrekken vanuit een duidelijke, gemeenschappelijke visie over beleidsdomeinen heen
 - Professionalisering leerkrachten inbedden in 'Human Capital Agenda' met oog op innovatie (O&V, WSE, EWI + sociale partners)
- ▷ Inspelen op positieve dynamiek van duaal leren: professionalisering leerkrachten er een plaats in geven
- ▷ Innovatieruimte in leerplannen afspreken met inspectie + communiceren

▶ Op lange termijn **Van optimalisatie naar structurele verandering**

- ▷ Statuut en loopbaan van de leerkracht hervormen
 - Meer flexibiliteit, 'hybride leerkracht' mogelijk maken,...
- ▷ Zij-instroom faciliteren
 - Erkenning anciënniteit?
 - Hervorming lerarenopleiding?
- ▷ Publiek-private samenwerking verankeren in een veralgemeend duaal systeem van arbeidsmarktgericht onderwijs

